OPTYK POLSKI

ORGAN OGÓLNOPOLSKIEGO CECHU OPTYKÓW
MIESIĘCZNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM RZEMIOSŁA OPTYCZNEGO

NR 9 KATOWICE, WRZESIEŃ 1948 ROK I

Przemysł i rzemiosło optyczne we Francji

Jak wiadomo w wyniku wojny Niemcy straciły swe dominujące stanowisko w przemyśle optycznym. Towary Zeissa nie zalewają już wszystkich części świata swoimi produktami. Stworzyło to nowe możliwości dla przemysłu optycznego innych krajów, które starają się przynajmniej w części opanować rynki, które były wyłączną domeną przemysłu optycznego niemieckiego. W tych staraniach Francja zajmuje niepoślednie stanowisko i czyni wysiłki, by zarówno przemysł jak i rzemiosło optyczne postawić jak najwyżej. Z tych względów nie od rzeczy jest zapoznać się z obecnym stanem francuskiego przemysłu i rzemiosła optycznego, wyciągnąć pewne wnioski i z pożytkiem dla nas zastosować niektóre nowsze zdobycze.

Poniżej podajemy zatem wyjątki z artykułu francuskiego optyka. Artykuł ten ukazał się przed kilkoma miesiącami w szwajcarskim czasopiśmie optycznym.

W Paryżu w bok od wielkich bulewarów przy małej uliczce Pastourelle mieszczą się biura administracyjne i magazyn wzorów przemysłu optycznego Paryża, departamentu Seine oraz przemysłu okularowego Morez we francuskiej Jurze.

Również hurtownicy branży optycznej różnego rodzaju mają w tejże małej uliczce od dwóch wieków swoje przedsiębiorstwa. Przed bramami ośmiu kamienic pięciopiętrowych przy tej „uliczce optyków" naliczyłem 35 małych tablic firmowych hurtowników branży optycznej, którzy ciasno usadowili się obok siebie i stosownie do tradycji, mieszkają i pracują skutecznie.

Z tego miejsca mogłem niejedno dowiedzieć się o dotychczasowych stosunkach w produkcji okularów i instrumentów optyznych, o warunkach pracy w detalu.

Punktalne szkło meniskowe (markowe) plusowe i minusowe od 0.25 do 4.0 dioptrii, sferyczne, wszlifowane do oprawy pantoskopowej, kosztuje 180,— franków, cylindryczne szkło kombinowane, toryczne do 4 dioptrii, wszlifowane do oprawy pantoskopowej kosztuje 370,— franków mniej 10%. Oprawa celuloidowa, plamista, jak szyldkret, z zawiasami doublé i zausznikami wzmocnionymi drutem kosztuje 600,— franków mniej 10%, futerał skórzany 400,— franków, futerał metalowy, obciągany imitacją skóry 240,— franków mniej 10%. Fabrykacja lornetek pryzmatycznych pracuje dla rynku wewnętrznego i dla eksportu na pełnych obrotach produkcji seryjnej na poziomie roku 1938.

Ceny eksportowe przedstawiają się w następujący sposób:

Model 6×24, z ostrością nastawczą w środku — 2900,— franków z futerałem skórzanym, Model 8×24, z ostrością nastawczą w środku — 3600,— franków z futerałem skórzanym, Model 6×30, z ostrością nastawczą w środku, wykonana z lekkiego metalu — 4600,— franków z futera'em skórzanym, Model 8×30, z ostrością nastawczą w środku, wykonana z lekkiego metalu — 6000 frank. z futerałem skórzanym — mniej 5%.

Swego czasu przez ministra skarbu ustalony średni kurs franka szwajcarskiego dla kompensacyjnego obrotu towarowego z Szwajcarią równa się 27,50 franków francuskich. Seryjna fabrykacja francuskich lornetek teatralnych konstrukcji Galileusza, ozdobione masą perłową lub emalią, które zdobyły sobie rynek światowy, jest w toku. Przewiduje się masowy ich eksport zagranicę.

Uczeń optyki oftalmicznej otrzymuje w czwartym roku nauki, przy 44-godzinnym tygodniu pracy, stawkę godzinową w wysokości 25,— franków w Paryżu, Marsylii i Lyon. Tygodniowo zarabia więc 880, —franków. Opłaty socjalne w 25 procentach pokrywa mistrz.

Od sumy zarobku państwo pobiera miesięcznie 25% na podatki i ubezpieczenia socjalne, które potrąca pracodawca i odprowadza do urzędu skarbowego oraz ubezpieczalni społecznej.

Państwo francuskie jest „cichym wspólnikiem“ każdego zakładu optycznego przy udziale przeciętnie 25% w zyskach, które odbiera w postaci podatków.

Dla całej branży optycznej, a więc przemysłu i rzemiosła, plan Monnet‘a stoi w punkcie zapalnym zainteresowań jako podstawa ekonomicznej egzystencji i podstawy dla odbudowy w następnym okresie 4-letnim.

Kroki, jakie podjęto dla modernizacji urządzeń fabrycznych i produktywizacji w optycznym przemyśle i rzemiośle przez Monnet‘a, znajdą również swoje echo przy współpracy z przyjazną Szwajcarią, przy koniecznej obserwacji szwajcarskiego przemysłu optycznego oraz przemysłu maszynowego i narzędziowego, które eksportem zawsze są zainteresowane.

Celem szybkiego usunięcia dotkliwych szkód wojennych, przewidziano w roku 1947 dla sektora optycznego przemysłu i rzemiosła sumę 8 miliardów franków na modernizację i 6 miliardów na bezprocentowe kredyty państwowe na 10-letnie spłaty.

Według wytycznych wspólnie opracowanych i zatwierdzonych przez osiem syndykatów pracobiorców i pracodawców sektora optycznego, w połowie roku 1948 ma być osiągnięty poziom produkcji przewyższający poziom z roku 1939 o jedną czwartą.

Z osiągnięciem tego celu ściśle zazębia się problem zdobycia fachowców oraz zwiększenia ich wydajności. W mieście przemysłu optycznego Morez dotąd pracuje jeszcze 6000 jeńców niemieckich. Jeńcy w wieku 20—55 lat, stawiani z robotnikami francuskimi na równych prawach w stosunku do zarobków i ubezpieczeń, którzy zechcą uzyskać obywatelstwo francuskie i sprowadzą swoich członków rodziny z Niemiec do swojej nowej ojczyzny, otrzymują w tym celu wszelkie ułatwienia. Francja w drugiej wojnie światowej straciła ponad milion mężczyzn zdolnych do pracy, w tym 19.500 mężczyzn, którzy byli zatrudnieni w optycznym przemyśle i rzemiośle. Dla lekkich prac szkoli się kobiety i wprowadza w ten sektor produkcji.

W obu szkołach optyki okularowej Morez i Paryża kształci się na dwuletnim kursie 850 uczniów. Między tym narybkiem fachowców optyki okularowej większa część składa się z 16—21-letnich córek właścicieli zakładów optycznych, które mają przejąć zakład ojcowski i rozwijać go dalej. Wiele z nich straciło braci w wojnie.

Francuski przemysł optyczny do lipca 1939 r. pokrywał 75% zapotrzebowania ziemi macierzystej z 41 milionami mieszkańców i 85% zapotrzebowania francuskich kolonii w Afryce Północnej, Madagaskarze, Indochinach z 60 milionami mieszkańców, resztę oddawano na eksport wzorowo zorganizowany.

Wielu zakładów optycznych optyki okularowej w Paryżu, Lyonie, Marsylii, Nizza, Toulouse, a specjalnie w zniszczonych miastach Brest, Cherbourg, Le Havre, Rouen, Dieppe, Caen, Lisieux, Bordeaux, zostają zmodernizowane, odbudowane lub nowo urządzone według jednolitych planów i pomysłów. Urządzenia składowe są malowane białą olejną farbą, również maszyny obrabiarkowe, stoły, osłony blaszane na kamień szlifierski, widoczne części automatów szlifierskich, wszystko lśni białą farbą. Stary kontuar znika. Na jego miejsce przychodzi biały stół nakryty szklaną płytą, który pokazuje pięć, najwyżej sześć różnych opraw i futerał, które klient może nabyć. Francuski przemysł okularowy modernizuje się.

Sprzedawca prowadzi rozmowę przy stole w pozycji siedzącej z klientem siedzącym po drugiej stronie stołu.

Optycy nauczyli się z doświadczenia, że klientela, siedząc wygodnie, przyjmuje spokojniej logiczne argumenty, co im ułatwia w naszych nerwowych czasach wykonywać niezaprzeczalnie odpowiedzialne czynności w interesie zdrowia narodu.

Lokal handlowy i okna wystawowe są wyposażone w sztuczne oświetlenie bezpośrednie. Najczęściej używa się białych lub niebieskich rur neonowych w miejsce korpusów oświetlających, zbierających kurz i absorbujących światło. Podłogi nakrywa się jasnymi i miękkimi chodnikami. Na czas niepogody szybko rozkłada się dywany z linoleum pod lekkie stoły i białe fotele wygodnie wyścielone. Wszyscy pracownicy noszą białe i czyste płaszcze zawodowe. Cały zakład, okno wystawowe a specjalnie optycy, promieniują swoim starannym wyglądem i czystością.

Warsztat okularowy jest tak urządzony i dla klienta widoczny, aby natychmiast można było rozpoznać, że tu szlifuje, lutuje, piłuje i pracuje się w czysto utrzymanej pracowni. W Francji przed wojną i podczas wojny istniały w warsztacie jeszcze stoły pokryte odłamkami szkła, kurzem i brudem, gdzie tylko raz w tygodniu przy sobocie czyszczono stoły i podłogi. Takich niehigienicznych stosunków nie spotyka się już więcej, gdyż Francuzi darzą zaufaniem więcej tych kolegów, którzy zarzucili stare niechlujstwa także pod tym względem.

Zaznaczyć jeszcze należy, że optycy prowadzili walkę o uregulowanie praw wykonywania zleceń okularowych. Artykuły w prasie, druki reklamowe, a przede wszystkim propaganda ustna lekarzy okulistów wspólnie z uprawnionymi optykami objaśniały dostatecznie, że okulary, jako pomoc oftalmiczna, są dozowanym lekarstwem, które wywołuje stałe szkody dla wzroku, jeżeli okulary nie będą wykonane jako precyzyjny instrument w oparciu o naukowe doświadczenia.

Do niedawna było możliwe, że w aptece lub u zegarmistrza wykonywało się okulary na recepty, a okulary przeciwsłoneczne, tak samo tanio jak

---

złego gatunku, można było kupić w każdym domu towarowym. Także zwykłe okulary dla krótkowidzów i okulary dla bliży, dla starowzrocznych, można było wybrać samemu drogo i źle także na każdym stoisku jarmarcznym.

Samoobrona optyków polegała na tym, że wszędzie współpracowali koleżeńsko, wspierając się wzajemnie, a specjalnie w małych miastach, nie robiąc chaosu w cenach, publiczność uświadamiali, a fabrykantów i hurtowników, dostarczających swoje towary na jarmarki i do domów towarowych, bojkotowali.

Plan Monneta objął racjonowanie optyki okularowej jako produktu konsumcyjnego ważnego w życiu codziennym tak, że ten problem już rozwiązano, gdyż okulary wydają tylko optycy fachowcy uprawnieni przez państwo."

Dział gospodarczy i podatkowy

Nowe stawki czynszu

W Dz. U. R. P. Nr 36 poz. 259 z 3. VIII. 48 r. ukazał się dekret o najmie lokali z 28. VII. 48 r., który dla prywatnej inicjatywy wprowadza nowe podwyższone stawki czynszu mieszkalnego, wynoszącego na razie zaliczkowo od 1400 zł do 1800 zł miesięcznie od izby.

Z 50%-owej ulgi w tych czynszach korzystają m. i. rzemieślnicy, którzy zatrudniają w swoim zakładzie rzemieślniczym najwyżej jednego członka rodziny i jednego pracownika najemnego, przy czym uczniów zatrudnionych na podstawie pisemnej umowy o naukę, zarejestrowanej w izbie rzemieślniczej, nie uważa się za pracowników.

Odnośnie lokali użytkowych (a więc warsztatów, sklepów itp.) wspomniany dekret wprowadza opłatę na rzecz Funduszu Gospodarki Mieszkaniowej, którą wpłaca wynajmujący (właściciel budynku). Opłata ta wynosi od warsztatów rzemieślniczych zł 1000 miesięcznie od izby, od lokali handlowych zł 2000 miesięcznie od izby.

Zasady zaokrąglania cen sprzedaży

Biuro Cen Ministerstwa Przemysłu i Handlu komunikuje, że zasady zaokrąglania ceny sprzedażnej mają zastosowanie jedynie w odniesieniu do końcowej ceny całego rachunku regulowanego przez klienta, nie zaś ceny poszczególnych towarów objętych tym rachunkiem.

Przy sporządzaniu kalkulacji należy wprowadzać poszczególne elementy według wartości rzeczywistej bez zaokrąglenia. Przy zestawieniu rachunku za kilka sztuk sprzedanego towaru, zaokrąglenie do pełnego złotego jest dopuszczalne dopiero przy sumie końcowej. Zaokrąglenie to przeprowadza się według następujących zasad: przy końcówce wynoszącej 49 gr lub mniej — końcówka nie jest uwzględniana, natomiast gdy końcówka wynosi 50 gr lub więcej — obowiązuje zaokrąglenie do pełnego złotego.

Księgi po godzinach zajęć w przedsiębiorstwie

Okólnik Min. Skarbu z 19. VI. 48 r. w sprawie wykładni przepisów art. 84 ust. 6 post. pod. (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 69 poz. 279 z 24 VI. 48 r.) wyjaśnia, że przepis postanawiający, że księgi wraz z dokumentami powinny zawsze znajdować się w lokalu przedsiębiorstwa, ma na celu umożliwić władzy podatkowej porównanie w każdym czasie stanu zapisów ze stanem faktycznym (z naturą). Możliwość porównania zapisów ze stanem faktycznym „w każdym czasie" ma oczywiście miejsce, gdy księgi wraz z dokumentami znajdują się w przedsiębiorstwie zawsze wtedy, gdy jest ono czynne.

W praktyce zdarzają się przypadki, że podatnicy nie posiadając kas ogniotrwałych w lokalu przedsiębiorstwa i nie mogąc zabezpieczyć ksiąg i dokumentów w lokalu przedsiębiorstwa przed ogniem i kradzieżą, proszą o zezwolenie im na przenoszenie ksiąg i dokumentów po godzinach zajęć w przedsiębiorstwie do mieszkań prywatnych. Zdarza się to w szczególności w przypadku, gdy podatnik zamierza ubezpieczyć się od kradzieży z włamaniem w Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń Wzajemnych, gdyż przepisy zawarte w § 16 ogólnych warunków ubezpieczenia od kradzieży z włamaniem uzależniają wypłatę odszkodowania od przechowywania ksiąg i dowodów, zwłaszcza w nocy, w schówkach zabezpieczonych przed ogniem i włamaniem w miejscu ubezpieczenia; gdy to jest niemożliwe — księgi i dowody powinny być zabezpieczone przed ogniem i włamaniem poza lokalem ubezpieczonego przedsiębiorstwa.

W przypadku zatem, gdy podatnik pragnący ubezpieczyć się od kradzieży z włamaniem prosi o zezwolenie na przechowywanie ksiąg wraz z dokumentami po godzinach zajęć w przedsiębiorstwie, w określonym miejscu poza przedsiębiorstwem i prośbę swoją motywuje tym, że w lokalu przedsiębiorstwa nie może zabezpieczyć ksiąg i dokumentów przed ogniem i włamaniem — zgody tej należy z reguły udzielać.

Wywieszki o wydawaniu bloczków kasowych urzędowego nakładu

Zarządzenie Ministra Skarbu z 19. VI. 48 r. („Monitor Polski" Nr A—63 z 25. VII. 48 r. poz. 427) wprowadza obowiązek dla podatników zobowiązanych do wydawania bloczków kasowych urzędowego nakładu (por. „Rzem. Śl. nr 8 i 9/48) umieszczania na widocznym miejscu w lokalach, w których odbywa się przyjmowanie wpłat gotówkowych wywieszek z napisem:

„Zgodnie z ustawowym obowiązkiem wydaje się numerowane kwity z bloczków urzędowego nakładu za wszelkie przyjmowane wpłaty gotówkowe."

Zarządzenie powyższe weszło w życie z dniem ogłoszenia.

Podpałka „Lofix A"

„Lofix A" produkowany obecnie w kształcie orzechów ok. 12-gramowych, o przekroju +— 300 mm spala się na rusztach długim płomieniem w wysokiej temperaturze bez tworzenia popiołu.

Do + 70° C nie zachodzą w jego strukturze prawie żadne zmiany fizyczne, gdyż zmiękczenie powierzchni następuje dopiero przy + 75° C. Wartość opałowa dolna „Lofixu A" wynosi ca 2000 kal.

Na rozpalenie węgla brunatnego, węgla kamiennego względnie brykietów wystarczą 3 orzechy „Lofix A" zastępujące mniej więcej 200 g drzewa opałowego. Zatem 1 kg „Lofix A" wystarcza na ca 30-krotne roznięcenie ognia.

„Lofix A" dostarcza się w trwałych papierowych o zawartości 15, 20 i 25 kg workach lub kartonach o pojemności 1, 5 2, 5 3, 5, 7, 10, 15, 19 kg.

Cena podpałki loco fabryka w workach papierowych zawierających 15, 20 i 25 kg wynosi 12.000 zł za 1 tonę.

Przy wysyłce drobnicą dochodzi dodatkowy koszt skrzyni — około 550 zł od 100 kg.

Taryfa przewozowa drobnicowa za 100 kg jest następująca: przy odległości 100 km 104 zł, 200 km 177 zł, 300 km 250 zł, 400 km 324 zł.

Ponieważ rozpalanie jest uwarunkowane od temperatury zapłonu i prędkości spalania paliwa, zachodzi konieczność dostosowania rodzaju zapłonu do paliwa. Tak np. temperatura zapłonu węgla brunatnego sięga 250° C, węgla kamiennego 350° C, koksu gazowego 500° C, a koksu opałowego i hutniczego ca 600—700° C.

Aby rozpalić trudno palne gatunki koksu należy używać pomocniczego materiału opałowego, jak: węgla kamiennego, brunatnego, względnie brykietów. Używanie tego sposobu z punktu widzenia gospodarczego nie przynosi żadnej straty, gdyż wartość opałowa tego paliwa, podobnie jak koksu zostaje zupełnie wykorzystana, a ponadto ułatwia przy zastosowaniu minimalnej ilości „Lofixu“ rozpalanie pieców przemysłowych.

Dla lepszego zorientowania się podajemy sposób użycia „Lofixu A“ przy rozpalaniu węgla kamiennego:

Ruszta oczyścić z popiołu. Nałożyć węgla kamiennego skośnie, w tyle pieca więcej jak w przodzie. Z brzegu na rusztach w pobliżu drzwiczek zrobić miejsce wolne i położyć 2—3 orzechów podpalczych. Zapalić zapałką i zaczekać aż wszystkie orzechy będą płonąć, wtedy nałożyć ostrożnie węgla, górne drzwiczki zamknąć, dolne zostawić otwarte.

Stołeczny Fundusz Odbudowy Stolicy — stowarzyszeniem wyższej użyteczności

Rozporządzeniem Rady Ministrów z 24. VII. 1948 r. (Dz. U. R. P. Nr 38 poz. 278) stowarzyszenie Społeczny Fundusz Odbudowy Stolicy uznany został za stowarzyszenie wyższej użyteczności i otrzymał przywilej wyłączności działania na terenie całego Państwa w dziedzinie organizacji i mobilizacji duchowych i materialnych sił narodu polskiego w dziele odbudowy Warszawy.

Nowe pozwolenia na prowadzenie pojazdów mechanicznych

Z dn. 21. 8. bm. minął termin wydawania praw jazdy według przepisów 1937 r. Wszyscy posiadacze dotychczasowych pozwoleń winni najpóźniej do dnia 30 czerwca 1949 r. zgłosić swe prawa jazdy do przestemplowania. Ci, którzy tego nie uczynią — będą musieli ponownie zdawać egzamin kwalifikacyjny i zaczynać praktykę od początku. Właściwa wymiana obecnych książeczek jazdy na nowe rozpocznie się prawdopodobnie z końcem września rb. Nowe zezwolenia będą wydawane przez władze powiatowe.

Zmiana stawek podatku od nieruchomości i podatku od lokali

W związku z dekretem o najmie lokali z dnia 28. VII. 48 r. (Dz. U. R. P. Nr 36, poz. 259) zaszła potrzeba nowego uregulowania stawek podatku od nieruchomości i podatku od lokali. Wobec znacznego bowiem podwyższenia czynszu mieszkalnego na podstawie wspomnianego dekretu o najmie lokali przede wszystkim dotychczasowa stawka podatku od lokali, wynosząca od 100% do 600%, stała się nieżyciowa.

Nowy dekret z 23. 8. br. o zmianie dekretu z 30. III. 46 r. o podatkach komunalnych (Dz. U. R. P. Nr 41, poz. 297) wprowadza zatem odpowiednie konieczne zmiany.

Podatek od lokali.

Nowe stawki podatku od lokali odnoszą się wyłącznie **do lokali mieszkalnych,** od których czynsz z tytułu najmu pobiera się, albo których wartość czynszową ustala się według nowych stawek na podstawie dekretu z 28. VII. 48 r. o najmie lokali.

Podatek ten obecnie wynosi 10% kwoty bieżącego czynszu miesięcznego i płatny jest bez wezwania władzy podatkowej do dnia 8 każdego miesiąca kalendarzowego, za który czynsz przypada.

Tę nową stawkę 10%-ową podatku od lokali stosuje się jednak tylko wówczas, gdy obliczony na tej podstawie podatek jest wyższy od dotychczasowej kwoty podatku.

Jeśli chodzi o podatek od lokali, który był wyższy od czynszu z sierpnia 1939 r. (a więc również od lokali użytkowych: warsztatów, sklepów itp.), to stawka podatkowa pozostała bez zmian i wynosi:

1. dla lokali mieszkalnych — 10% czynszu,
2. dla lokali użytkowych — 15% czynszu.

Podatek od nieruchomości.

Nowe stawki podatku od nieruchomości wynoszą obecnie:

1. w stosunku do nieruchomości lub ich części, w których czynsz z tytułu najmu pobiera się, albo których wartość czynszowa ustala się według nowych stawek na podstawie dekretu z dnia 28. VII. 48 r. o najmie lokali — 25% podstawy opodatkowania (czynszów),
2. w stosunku do innych nieruchomości:
   a) od podstawy opodatkowania (czynszów) nieprzekraczającej 2000 zł — 20% (a więc jak dotychczas),
   b) od wyższej podstawy opodatkowania (czynszów) — 30% podstawy opodatkowania (a więc jak dotychczas).

Udział rzemiosła w odgruzowaniu Stolicy

W ramach miesiąca odbudowy Stolicy rzemiosło m. st. Warszawy zadeklarowało swój udział w odgruzowaniu ulic: Koziej, Długiej, Kapitulnej, Żurawiej, skąd gruz zostanie wywieziony na koszt rzemiosła warszawskiego.

Zmiana dekretu o zobowiązaniach podatkowych

Dekretem z 28. VII. 48 r. (Dz. U. R. P. Nr 36 poz. 248) wprowadzono zmianę brzmienia art. 35 dekretu o zobowiązaniach podatkowych z 16. V. 46 r. (Dz. U. R. P. Nr 27 poz. 173). Zmiana polega na tym, że **dotychczasowe uprawnienie organów wykonawczych właściwych rad narodowych do umarzania w całości lub w części należności z tytułu zobowiązań podatkowych na rzecz związku samorządu terytorialnego służy obecnie Ministrowi Administracji Publicznej bądź Ministrowi Ziem Odzyskanych, którzy uprawnienie to mogą przelać w drodze rozporządzenia na podległe władze podatkowe.**

Zmiana ustawy o urlopach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu

Dekret z 28. VII. 48 r. (Dz. U. R. P. Nr 36 poz. 258) wprowadził następujące zmiany w przepisach ustawy z 16. V. 1922 r. o urlopach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu (Dz. U. R. P. z 1933 r. nr 94 poz. 735, z 1934 r. nr 110 poz. 976 i z roku 1945, nr 43 poz. 238):

1. **z urlopów mają prawo korzystać również pracownicy zakładów przemysłowych rzemieślniczych, zatrudniających cztery lub mniej pracowników** (dotąd pracownicy ci nie mieli prawa do urlopów);
2. **pracownicy młodociani, poniżej lat 18 mają prawo już**

po półrocznej nieprzerwanej pracy w danym zakładzie do urlopu — mianowicie 7-dniowego, zaś po rocznej nieprzerwanej pracy w danym zakładzie z 14-dniowego urlopu (dotąd młodociani dopiero po rocznej pracy mieli prawo do 14-dniowego urlopu);

3. nie można udzielać urlopów na miesiące marzec i listopad, chyba że pracownik zgłosi życzenie korzystania z urlopu w tych właśnie miesiącach (dotąd natomiast ustawa przewidywała jedynie, że w czasie od 1. V. do 30. IX. winno korzystać z urlopu co najmniej 50% ogólnej liczby pracowników zatrudnionych w danym przedsiębiorstwie,a jedynie w razie konieczności, wynikającej z natury produkcji Ministerstwo Opieki Społecznej wzgl. inspektor pracy mógł ustalić ten stosunek procentowy w inny sposób).

Właściwość władz orzekających w przypadku popełnienia występku skarbowego

Okólnik Ministerstwa Skarbu z 9. VIII. 48 r. (Dz. U. Min. Skarbu z 10. 8. 48 r. Nr 79 poz. 337) wyjaśnia, która władza jest właściwa przy orzekaniu w sprawach występku skarbowego z art. art. 134 § 2 lub 135 § 2 postępowania karnego skarbowego — mianowicie: wypadki popełnienia występku z winy nieumyślnej należą do właściwości władz skarbowych (grzywna), wypadki zaś popełnienia występku z winy umyślnej należą do właściwości sądu (grzywna i areszt).

Zaokrąglanie cen detalicznych

Biuro Cen Ministerstwa Przemysłu i Handlu wydało komunikat w sprawie zaokrąglania cen detalicznych, dotyczący nowych cenników a także cenników już zatwierdzonych. Zgodnie z tym poleceniem ceny detaliczne, przewyższające 1.000 zł winny być zaokrąglone do 10 zł w górę. Ceny detaliczne, przewyższające zł 200 winny być zaokrąglone do 5 względnie 10 zł w górę. Ceny od 50 do 200 zł winny być zaokrąglane w górę do 5, względnie 10 zł, ale tylko w wypadkach, kiedy różnica powstała z powodu zaokrąglenia nie przekracza 2 proc. W każdym jednak przypadku ceny z końcówką w groszach winny być zaokrąglone do pełnego złotego. Przy ustalaniu cen na nowe artykuły, względnie przy wszelkich zmianach cen — ceny winne być podawane wedle wyżej wymienionych norm. Nawet przy cenach niższych od 50 zł, o ile jest to możliwe, powinno się dążyć do zaokrąglania do 5 względnie 10 zł. Wytyczne te nie odnoszą się do kalkulacji kupieckiej i nie mają zastosowania do cen wynikających z cen zakupu, powiększonych o marżę zysku brutto.

Pamiętaj już dziś!

Wnioski o zwolnienie od obowiązku prowadzenia kontroli ilościowej w roku 1949 należy wnieść najpóźniej do dnia 30. XI. 1948 r. do Izby Skarbowej (obowiązek prowadzenia kontroli ilościowej dotyczy prowadzących **księgi handlowe**).

Spłata długu przedwojennego a podatek dochodowy

Wobec nasuwających się wątpliwości co do kwalifikacji z punktu widzenia przepisów dekretu o podatku dochodowym różnicy powstałej przy spłacie długu przedwojennego ponad wartość nominalną w wyniku bądź dobrowolnej umowy pomiędzy dłużnikiem i wierzycielem, bądź też wyroku sądowego, Ministerstwo Skarbu wyjaśnia, że różnica tego rodzaju wynikła w okresie gospodarczym właściwym dla wymiaru podatku stanowi u dłużnika wydatek będący kosztem uzyskania przychodów, natomiast u wierzyciela jest ona przychodem podlegającym opodatkowaniu. U podatników prowadzących księgi handlowe różnica ta powinna być wprowadzona do ksiąg w tym roku, w którym stała się wiadoma podatnikowi i tylko w odniesieniu do tego roku może być uznana za koszt osiągnięcia, w latach zaś następnych nie może być już potrącona jako strata z lat poprzednich.

170 przyszłych nauczycieli rzemiosła ukończyło kurs

W Szczecinie zakończony został kurs pierwszego stopnia, zorganizowany przez Związek Zakładów Doskonalenia Rzemiosła, mający na celu przygotowanie nauczycieli rzemiosła, pochodzących spośród pracowników fachowych rzemiosła. Kurs, który trwał 4 tygodnie ,ukończyło 170 osób.

Absolwenci tego kursu przejdą następnie na 10-miesięczny kurs korespondencyjny, po którym skierowani zostaną na ostatni 4-tygodniowy kurs. Po ukończeniu wszystkich trzech etapów szkolenia nowi nauczyciele rzemiosła obejmą swe funkcje oświatowe.

Nowości techniczne

Kieszonkowy radiofon

Kieszonkowy radiofon ma zostać wkrótce wprowadzony na rynek amerykański. Przyrząd ten, złożony z dwóch aparatów, nadawczego i odbiorczego, mieści się w kieszeni, można go również nosić na pasku przewieszonym przez ramię, jak aparat fotograficzny. Aparat działa obustronnie na kilku falach w zakresie 64 do 65 cm. W zakresie tym można go nastawiać na żądaną długość fali. Cena pierwszych aparatów spodziewanych na rynku wahać się będzie od 30 do 50 dolarów. Możliwości tego rodzaju radiofonu są nieograniczone. W miastach instalacje elektryczne i przeszkody ograniczają ich zasięg do około 3 km. Na terenach podmiejskich i na wsi zasięg zwiększa się do 16 km. Przyrząd jest tak prosty, że każdy kto potrafi nastawić radio, albo telefonować, będzie umiał z niego korzystać. Podobno najlepsze aparaty nie ważą więcej niż 90 dk.

Nowa igła do fonografów

T-wo „Radio Corporation of America" zademonstrowało niedawno nowy typ igły do fonografów, różniącej się zasadniczo od stosowanych dotychczas. Nowa igła ma kształt próżniowej rurki, zaopatrzonej na jednym końcu w rodzaj kryształka. Wewnątrz rurki płynie strumień elektronów, wywołany ruchem miniaturowej membrany. Wymiany nowej igły są minimalne, a dokonane próby wykazały jej wysoką wartość użytkową.

Maszyna do pisania nut

Jeden z muzyków australijskich wynalazł maszynę do pisania nut. Maszyna posiada 42 klawisze i wałek długości około 90 cm.

Nowy materiał izolacyjny

W Ameryce wprowadzony został nowy materiał izolacyjny, którego główną cechą jest zatrzymywanie promieniowania ciepła. Materiał ten posiada warstwę zewnętrzną, odbijającą promienie ciepła z zewnątrz oraz wewnętrzną przestrzeń powietrza, zapobiegającą stracie ciepła przez przewodzenie lub przenoszenie. Nowy materiał jest niepalny i odporny przeciwko niszczącemu działaniu robactwa.

Sztuczne szkło produkcji czechosłowackiej

Zakłady sztucznych mas UMA, należące do przedsiębiorstwa narodowego Synthesia, wyprodukowały sztuczne szkło, zwane Umaplex, które jest lekkie i elastyczne, niełamliwe i które przepuszcza 90% ultrafioletowych promieni, podczas gdy szkło zwyczajne promieni tych przepuszcza tylko 30%. Nowe szkło znajdzie zastosowanie

w budownictwie mieszkaniowym, soczewek do oczu, zastępujących okulary, do wyrobu obiektywów fotograficznych itp. Począwszy od przyszłego roku fabryka produkować będzie prawdopodobnie jeden wagon sztucznego szkła miesięcznie. W ramach pięcioletniego planu gospodarczego produkcja ta ma być rozszerzona.

Ciecz odporna na temperaturę

Jedna z firm amerykańskich wynalazła ciecz, która pod nazwą „Fenosil" znajduje zastosowanie w wielu gałęziach przemysłu. Ciecz ta zachowuje swoje właściwości przy temperaturze o znacznie większej rozpiętości niż jakikolwiek inny płyn. Punktem zamarzania „Fenosilu" jest — 26° C, zaś punktem wrzenia 3469° C.

Metal zapobiegający rdzewieniu

Na Międzynarodowej Wystawie Naftowej zaprezentowany został metal, który dzięki własnemu procesowi rdzewienia chroni od korozji inne metale. Ten ofiarny metal jest stopem magnezu glinki aluminiowej i cynku. Stosowany on jest w celu chronienia przed rdzą wszelkich urządzeń metalowych, umieszczonych w ziemi lub w wodzie, dzięki czemu może on znacznie zmniejszyć olbrzymie szkody, wyrządzane codzień na całym świecie przez korozję metali. Kawałek stopu umieszczany jest obok metalu, który ma być chroniony przed rdzą i łączony z nim drutem. Stop zaczyna rdzewieć, połączony zaś z nim metal pozostaje nietknięty rdzą. Dow. Chemical Co, produkujące nowy stop, twierdzi, że ta właściwość chronionego przed rdzą metalu pozostaje od 1 do 10 lat, zależnie od warunków technicznych otoczenia.

Papier o wytrzymałości stali

W Ameryce przystępuje się do produkcji papieru o wytrzymałości stali. Po przystąpieniu Ameryki do wojny rozwinięto przy pomocy sztucznych kryształów produkcję gatunków papieru o wytrzymałości 2500 kg na jeden cm. kwadratowy podczas gdy zwyczajna stal ma wytrzymałość 2200 do 2800 kg. Papier ten ma być dwa razy mocniejszy od aluminium i posiadać połowę jego ciężaru.

Papierów tych używa się w budownictwie lotniczym i uważa się je jako jedne z największych zdobyczy technicznej drugiej wojny światowej.

Suszenie przy pomocy promieni podczerwonych i fal wysokiej częstotliwości w przemyśle włókienniczym

Metoda suszenia przy pomocy promieni podczerwonych i fal wysokiej częstoliwości poczyniła w przemyśle włókienniczym duże postępy. Metoda ta wyszła już ze stadium prób i rozwinęła szereg praktycznych form postępowania. Promienie podczerwone, wysyłane przez nagrzaną powierzchnię i przeciwległe w widmie świetlnym w stosunku do promieni nadfioletowych, przenikają tylko zewnętrzną warstwę suszonego materiału. Ze względu na to są one z dobrym skutkiem stosowane w połączeniu z dawniejszymi metodami suszenia, przy czym uzyskuje się o 20% wyższą wydajność. W przeciwieństwie do promieni podczerwonych, fale wysokiej częstotliwości stosuje się przede wszystkim do suszenia ścisłych, grubych materiałów. Urządzenie suszarni tego rodzaju składa się z komory, w której następuje cyrkulacja powietrza przy czym temperatura powietrza jest kontrolowana i wilgotne powietrze jest w miarę potrzeby usuwane. Materiał poddawany suszeniu przesuwa się między dwiema elektrodami przy czym przechodzi przez niego prąd wysokiej częstotliwości od 12 do 30.000 kiloherzów. Proces ten przyspiesza występowanie wody z wnętrza materiału na jego powierzchnię, z której jest ona usuwana przy pomocy ruchu powietrza otaczającego. Obie te metody są jeszcze droższe w zastosowaniu od suszenia przy pomocy pary i gorącego powietrza, tak, że na razie nie mogą one być jeszcze wszędzie w przemyśle stosowane. Niemniej oczekiwać należy dalszego rozwoju technicznego tych sposobów suszenia, które niewątpliwie dadzą ogromne możliwości zastosowania.

Nowy rodzaj izolacji azbestowej

Wynaleziony został nowy materiał izolacyjny z czystych włókien azbestowych tani w produkcji i doskonały w zastosowaniu do izolacji drutów oraz jako podkładka izolująca. Materiał ten jest niepalny, zachowuje swą pierwotną rozciągliwość przy 175° C po 710 dniach i dowodzi tym swojej wysokiej jakości, przewyższającej znane dotychczas materiały celulozowe i zwykły papier azbestowy.

Wydawnictwa

„Dolnośląski Biuletyn Gospodarczy", organ Izby Przemysłowo-Handlowej, Izby Rzemieślniczej i Wojewódzkiego Związku Zrzeszeń Kupieckich we Wrocławiu wydał z okazji odbywającej się Wystawy Ziem Odzyskanych specjalny numer, obejmujący 128 stron druku. Numer ten, stanowiący monografię rzemiosła, przemysłu i handlu Ziem Odzyskanych, winien znaleźć się w posiadaniu każdego rzemieślnika, interesującego się sprawami tych ziem.

Do nabycia na Wystawie Z. O. w pawilonie przemysłu i rzemiosła oraz w Administracji tego czasopisma we Wrocławiu, ul. T. Kościuszki 34.

Cech Szewców i Cholewkarzy w Poznaniu, ul. 27 Grudnia 11 wydał z okazji 666-lecia istnienia cechu jednodniówkę. Zamówienia należy kierować pod adres cechu.

Po specjalnym numerze, poświęconym sprawom rzemiosła, „Życie Gospodarcze" omawia w specjalnym numerze 9a sprawy przemysłu prywatnego. Cena zł 200,—.

Wiadomości organizacyjne

Przynależność rzemieślników do organizacyj

Ministerstwo Przemysłu i Handlu pismem z dnia 24. 6. 48 r. znak PM III a, w sprawie przynależności rzemieślników do organizacyj przemysłowo-handlowych częściowo tylko podzieliło stanowisko Związku Izb Rzemieślniczych R. P., a mianowicie w części dotyczącej tych zakładów rzemieślniczych, które dokonując sprzedaży własnych wyrobów w pomieszczeniach bądź ściśle złączonych z zakładem wytwórczym, bądź też w pomieszczeniach oddzielnych wymagających wykupienia karty rejestracyjnej, nie podlegają — zdaniem Min. Przemysłu i Handlu — obowiązkowi rejestrowania swoich zakładów w Zrzeszeniach Kupieckich i Izbach Przemysłowo-Handlowych.

Natomiast Zw. Izb Rzemieślniczych R. P. zajmuje odmienne stanowisko odnośnie stanowiska Min. Przemysłu i Handlu względem tych zakładów rzemieślniczych, które oprócz własnych wyrobów zajmują się również sprzedażą wyrobów obcych nie wytwarzanych we własnym zakładzie wytwórczym i które zdaniem Min. Przem. i Handlu powinny należeć również do Zrzeszeń Kupieckich i rejestrować się w Izbach Przemysłowo-Handlowych.

W piśmie do Min. Przemysłu i Handlu Związek Izb Rzemieślniczych R. P. zwracając uwagę na upośledzenie rzemiosła związane z koniecznością należenia do dwóch izb, cechu i zrzeszenia wnosi o pozytywne rozpatrzenie zasadniczego postulatu rzemiosła, zmierzającego do tego, aby przedsiębiorstwa rzemieślnicze podlegały tylko i wyłącznie organizacjom rzemieślniczym.

Komunikaty

Centrala Handlowa Przemysłu Metalowego — Biuro Sprzedaży Przemysłu Precyzyjnego i Optycznego, Łódź, ul. Wigury nr 21 przystąpiła do sprzedaży:

1. szkieł przeciwsłonecznych gat. Iwosin c-a ∅ 55 mm.
2. szkieł dwuogniskowych i opraw okularowych metalowych panto.
3. fotoaparatów „Praktiflex“ z obiektywami Zeiss-Tessar 1 : 3,5 i Zeiss-Biotar 1 : 2 z niebieską optyką.

Ruch egzaminacyjny

Złożone egzaminy w rzemiośle optycznym

Nazwisko i imię	Miejsce zamieszkania	data złożenia egzaminu
Poznań:		
Mohoń Stanisław	Poznań	21. VIII. 48 r.
Lewandowski Eug.	Poznań	21. VIII. 48 r.
Zeyland Andrzej	Gniezno	21. VIII. 48 r.

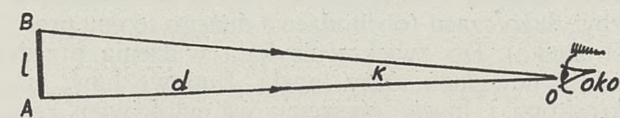
Kącik dla naszych uczniów

TADEUSZ WAGNEROWSKI

Teoria w odcinkach

IV kąt widzenia

Kątem widzenia odcinka l, albo jego długością kątową, nazywamy kąt między promieniami wychodzącymi z końców tego odcinka a wpadającymi do naszego oka.

Kąt widzenia = K; przedmiot AB = l.

Odległość przedmiotu od oka AO = d.

Jeśli odcinek l jest mały w stosunku do jego odległości d od oka i jeżeli jest prostopadły do tej odległość (tak jak na naszym rysunku), to odcinek l można w przybliżeniu uważać za łuk koła, którego promieniem jest odległość od tego odcinka od oka. Zgodnie z tym, co powiedzieliśmy w pogadance poprzedniej: („Kąty mierzymy łukiem“) **kąt wyrażamy w mierze łukowej (w radianach), dzieląc łuk kąta przez promień tego łuku,**

stąd:

Kąt widzenia: $K = \frac{l}{d}$ radj

Kąt widzenia odcinka w mierze łukowej obliczamy więc, dzieląc jego długość przez odległość od oka (przy założeniu, że odcinek jest bardzo mały w stosunku do odległości i jest do niej prostopadły).

Przykład: Jaka jest wysokość kątowa (kąt widzenia wysokości) wieży o wysokości liniowej l = 30 m obserwowanej z odległości d = 1140 m?

Rozwiązanie: Kąt widzenia wieży otrzymamy, dzieląc wysokość wieży przez jej odległość od oka obserwatora:

$K = \frac{l}{d}$ radj, gdzie l = 30 m; d = 1140;

Podstawiając liczby pod odpowiednie znaki literowe:

$K = \frac{30}{1140}$ radj $= \frac{1}{38}$ radj $= 0,26$ radj

1 radj = około 57°

$K = \frac{1}{38}$ radj $= \frac{1}{38} \cdot 57^0 = 1,5^0 = 1^030'$

Oko nasze widzi kątowe wymiary przedmiotu. Rzeczywistą wielkość przedmiotu możemy oceniać tylko za pomocą miar bezpośrednio przystawionych do przedmiotu, a na odległość za pomocą pomiarów pośrednich i przeliczeń.

Z wzrostem przedmiotu rośnie jego kąt widzenia, z wzrostem odległości przedmiotu kąt widzenia maleje.

Uwaga 1.: Jeśli przy n-krotnym wzroście pewnej wielkości „a“, inna wielkość „b“ wzrasta także n-krotnie, oraz, jeśli przy n-krotnym maleniu wielkości „a“ wielkość „b“ maleje n-krotnie, to mówimy, że wielkości „a“ i „b“ są do siebie **proporcjonalne.** Proporcjonalne względem siebie są np.:

1) długość trasy kolejowej i czas jazdy, gdyż ilekrotnie dłuższa jest trasa, tyle razy dłuższy jest czas jazdy;
2) czas pracy i ilość wykonanych jednakowych przedmiotów przez jednego robotnika, gdyż ilokrotnie dłuższy jest czas pracy, tyle razy więcej przedmiotów może wykonać;
3) długość łuku określonego z wierzchołka kąta i wielkość tego kąta (przy stałym pro-

Od Twojego stosunku do Twej organizacji zależy jej sprężystość!

mieniu łuku), gdyż ilekrotnie dłuższy jest łuk, tylekrotnie większy jest kąt.

Twierdzenie 1.: Kąt widzenia odcinka, znajdującego się w stałej odległości od oka i małego w stosunku do tej odległości, jest proporcjonalny do rzeczywistej jego długości.

Jeśli drzewo znajdujące się tuż przy domku jest 3 razy wyższe od niego, to z daleka kąt widzenia wysokości drzewa (wysokość kątowa) jest 3-krotnie większy od kąta widzenia wysokości (wysokości kątowej) domku.

Uwaga 2.: Jeśli przy **n**-krotnym wzroście pewnej wielkości „a", wielkość „b" maleje **n**-krotnie, oraz, jeśli przy **n**-krotnym maleniu wielkości „a", wielkość „b" wzrośnie **n**-krotnie, to mówimy, że „a" i „b" są do siebie **odwrotnie proporcjonalne.** Odwrotnie proporcjonalne są np.: ilość pracowników i czas wykonania ściśle określonej pracy, gdyż ilekrotnie wzrasta liczba pracowników, tylekrotnie zmniejsza się czas wykonania pracy, oraz ilekrotnie maleje liczba pracowników, tylokrotnie rośnie czas wykonania pracy.

Twierdzenie 2: Kąt widzenia stałego odcinka jest odwrotnie proporcjonalny do jego odległości od oka, przy założeniu, że odległość ta jest bardzo duża w stosunku do długości odcinka. Jeśli więc od drzewa oddalimy się o odległość dwa razy większą od odległości początkowej, to kąt widzenia (jego wysokość kątowa) zmaleje dwukrotnie.

Twierdzenie 1 i 2 możemy wysłowić w jednym **twierdzeniu:**

Kąt widzenia przedmiotu (jego wielkość kątowa) jest proporcjonalny do jego wielkości liniowej, a odwrotnie proporcjonalny do odległości przedmiotu od oka (przy założeniu, że przedmiot jest bardzo mały w stosunku do jego odległości od oka).

Najdrobniejszym przedmiotem, jaki przeciętne oko prawidłowe może jeszcze dokładnie rozróżnić, jest przedmiot, którego mniejszy z wymiarów: długości i szerokości nie jest mniejszy kątowo, niż 1' = 0,0003 radj.

Linie na papierze korespondencyjnym nie mogą być kątowo cieńsze z odległości widzenia 20—30 cm od kąta 1'. Nie mogą także być ciensze kątowo od 1' znaki literowe druku i pisma.

Przykład: Obliczyć najmniejszą grubość linii papieru kratkowanego, aby kratki można było jeszcze odróżnić wyraźnie w odległości 50 cm od oka.

Rozwiązanie: Oznaczmy grubość linii, którą mamy obliczvć przez l, a odległość linii od oka przez d = 500 mm. Najmniejszym kątem widzenia pod jakim możemy wyraźnie rozróżnić linię jest kąt K = 1' = 0,0003 radj.

$$K = \frac{l}{d} \text{ radj}$$

$$0{,}0003 = \frac{l}{500} \quad / \cdot 500$$

Przemnażając obydwie strony równania przez 500 otrzymamy l = 0, 15 mm jako najmniejszą grubość linii, jaką przeciętne oko prawidłowe ma wyraźnie spostrzegać jeszcze w odległości 50 cm.

Obserwując przedmioty bliskie, jesteśmy w możności w pewnym stopniu zwiększyć ich kąt widzenia, przybliżając przedmiot do oka. Istnieje jednak pewna granica, bliżej której przedmiotu wyraźnie już widzieć nie możemy. Jest to tzw. **odległość bliży,** która dla prawidłowego oka wynosi w wieku 10 lat — 7 cm, w wieku 30 lat — 14 cm, w wieku 45 lat — 30 cm. Tak więc człowiek młodszy może dostrzegać przedmioty mniejsze, zbliżając je znacznie do oka i w ten sposób zwiększając kąt widzenia.

Do dalszego zwiększenia kąta widzenia przedmiotów bliskich służą przyrządy optyczne takie, jak lupa i mikroskop. Jeśli chodzi o oglądanie szczegółów dalekich, to można kąt widzenia zwiększyć zbliżając się do przedmiotu. Często jednak jest to niemożliwe (obserwacja ciał niebieskich), lub niewygodne (wspinanie się na szczyty górskie), czasem niebezpieczne (wojna) lub zajmujące zbyt dużo czasu (obchodzenie dużego terenu przez strażnika). Do zwiększenia kąta widzenia przedmiotu odległego służy luneta. Budowę lupy, mikroskopu i lunety opiszemy we właściwym czasie. W następnej pogadance wykorzystamy wiadomości tego odcinka do badania ostrości wzrokowej.

Sprostowanie błędów

W poprzednim numerze naszego pisma (Nr 8/48) zakradły się błędy zecerskie, za które przepraszamy naszych P. T. Czytelników, a mianowicie:

Na stronie 63, 7 prawy łam, drugi wiersz od dołu zamiast: „wielkości teoo kąta" winno być „wielkości tego kąta".

Na stronie 64 lewy łam wiersz 13 i 14 od dołu, zamiast:

$$4)\ \frac{a}{c} = \frac{b}{c} \quad \text{winno być :} \quad 4)\ \frac{a}{b} = \frac{b}{c}$$

Łam prawy: wrzędzie zamiast „II" winno być „π"

Prawy łam, 11 wiersz od dołu zamiast:

$$1 \text{ radj.} = \frac{360^0}{2\pi} = \frac{180^0}{\pi} \text{ jest około } 57^0$$

winno być:

$$1 \text{ radj.} = \frac{360^0}{2\pi} = \frac{180^0}{\pi} = \text{około } 57^0$$